

इरियाड ढाडल तारीड:२ॡ/०ॡ/१ॢ
 २श्रीस्टर कर्या तारीड :२ॡ/०ॡ/१ॢ
 निकाल कर्या तारीड : १ॡ/०३/२ॡ
 सडड अडधि :डरुष-डस-दिवस

डहेरडान गढडाना शरुडीशियल डेशिस्टरैट इस्टरु कलस साहेडनी कुऑरुडं, डुं.गढडा(स्वा.)

कुडुडु.कुस.नंडर:ॡॡ२/२०१ॢ
 आंक :-ड३

इरियादी:- लकुडललडरु शेरडडलडरु डंडडलडी
 उ.ड. ॡॡ, धरुडे : हिरुदु, धंधु.नरुडुतु,
 रहे. गढडा (स्वा), हे. टाउन हुल डडसे, डुऑरुड रुड,
 तड.गढडा,शुी.डुऑरुड

-: वरुधुध :-

आरुडी:- वरुनुडलडरु अुधडशुीडलडरु डुीसरु,
 उ.ड. ॡ०, धरुडे.हिरुदु : हिरुदु, धंधु : लेडर कुऑरुडरु वरु.
 रहे. गुंडडणड, तड.गढडा,शुी.डुऑरुड

डुरुतुनरुधरुतुड:-

इरुीरुडडु तरुकुडे: वरु.डकुलशुी वरु.अेड.डडरु
 आरुडी तरुकुडे: वरु.डकुलशुी वरु.कु. सुुडरुतरु

गुनु :- नुगुशुीअेडल धनुस्टरुडुनुऑरु अेकुऑरुनी कुलड-१३ॢ डुशुड...

-:: रुडु कडु दु ::-

(१) आ कडुनड इरुीरुडडुनी कुसनी टुंकडं हुकुीकत अेडुी अे कुे,आ कडुनड इरुीरुडडु नरुडुत शुीडन वरुतडवे अे अने आ कडुनड आरुडी गढडा तडलुकडनड डुशुे गुंडडणड गडड डुकडडे तेडशु सुरुत वरु. शुकुडरुअे रहुी लेडर कुऑरुडरु वरु.नु धंधु कुरे अे. इरुीरुडडु गढडा डुकडडे रहेतड हुुधु तेडशु इरुीरुडडु नड लडरु शुी लुडतलडरु शेरडडलडरु डंडडलडी गढडा डुकडडे रहुी डंडड सरुवस तथड कुऑरुस वरु. धंधु

કરતા હોય જેથી આ કામના સામાવાળા અવાર-નવાર તેઓના કામકાજ અર્થે તેઓ પાસે આવતા હોય તે રીતે ઘણા વર્ષોથી ઓળખતા હોય, આરોપી ફરીયાદી પાસેથી આશરે છ માસ અગાઉ તેઓના ધંધાર્થે નાણાકીય રકમની જરૂરીયાત ઉભી થતા મિત્રતા અને સંબંધની રૂએ રૂ.૪,૦૦,૦૦૦/- અંકે રૂપિયા ચાર લાખ પુરા હાથ ઉછીના તરીકે આશરે દોઢ માસના સમયગાળા માટે માંગણી કરતા ફરીયાદી ધ્વારા આ કામના આરોપીને માહે-ડિસેમ્બર-૨૦૧૭ માં તેઓની માંગણી મુજબ રૂ. ૪,૦૦,૦૦૦/-હાથ ઉછીના તરીકે આપેલા.આ નાણા ફરીયાદીએ પરત માંગતા આરોપી એ તેઓના એક્સીસ બેન્ક લી.મોટા વરાછા સુરત શાખાનો ચેકનં.૦૫૦૯૮૯ તા. ૦૫/૦૫/૧૮ રૂ.૨,૦૦,૦૦૦/-નો તથા એક્સીસ બેન્ક લી.મોટા વરાછા સુરત શાખાનો ચેકનં . ૦૫૦૯૯૨ પાકતી તા.૧૩/૦૫/૧૮ રૂ.૨,૦૦,૦૦૦/-નો એમ કુલ- ૨ ચેકો ફરીયાદી ના નામ જોગ તેઓની હાજરીમાં સહી કરીને આપેલો જે ચેક પૈકી પ્રથમ ચેકનં. ૦૫૦૯૮૯ તા.૦૫/૦૫/૧૮ રૂ.૨,૦૦,૦૦૦/- વાળો ચેક વસુલાત માટે ફરીયાદી ધ્વારા તેઓના એક્સીસ બેંક બોટાદ શાખામાં વસુલાત માટે તા.૧૬/૦૫/૧૮ ના રોજ રજુ કરતા સદર ચેક તા.૧૮/૦૫/૧૮ ના રોજ જમા રકમ અપુરતી છે''ના શેરા સાથે વણ ચુકવાયેલ પરત ફરેલ,આમ આરોપી ને તેઓના ખાતામાં પુરતી રકમ નહી હોવાની જાણ હોવા છતાં ચેક આપેલ છે જેથી ફરીયાદી ધ્વારા આરોપીને વકીલશ્રી મારફતે તા.૧૩/૦૬/૧૮ ના રોજ નોટીસ આપેલ હતી જે નોટીસ તા.૧૪/૦૬/૧૮ ના રોજ આરોપીને મળી ગયેલ હોવા છતા નિયત સમયમાં ચેકની રકમ ભરપાઈ કરેલ ના હોય આરોપી ધ્વારા નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ મુજબનો ગુન્હો કરેલ હોય હાલની ફરીયાદ દાખલ કરેલ છે.

(૨) સદર ફરીયાદ ફરીયાદીએ રજુ કરતાં ફરીયાદ રજીસ્ટરે લેવામાં આવેલ અને આરોપી સામે પ્રોસેસ કાઢવાનો હુકમ કરવામાં આવેલ પરંતું આ કામના આરોપીને વારંવાર સમન્સ ઈસ્યું કરવા છતા આરોપી મળી આવેલ નહી બાદમાં તેઓને બેલેબલ વોરંટ તથા પકડ વોરંટ કરતા આરોપી કોર્ટ સમક્ષ હાજર થતાં તેઓને ફરીયાદ તથા ફરીયાદ સાથે રજુ થયેલ તમામ દસ્તાવેજી પુરાવાઓની નકલો આપવામાં આવે છે,બાદ આરોપીની આંક-૨૮ થી પ્લી નોંધવામાં આવેલી છે જેમાં આરોપી ધ્વારા ગુન્હાની કબુલાતનો ઈનકાર કરતા આરોપી સામેના કેસની કાર્યવાહી આગળ ચલાવવામાં આવેલ છે.

(૩) આ કામના ફરીયાદી તરફે આરોપી વિરૂદ્ધ પોતાનો કેસ પુરવાર કરવા માટે નીચે મુજબનો મૌખિક તથા દસ્તાવેજી પુરાવો રજુ કરેલ છે.

અનું નં...

મૌખિક પુરાવો...

આંક...

(૧) ફરીયાદી લક્ષ્મણભાઈ જેરામભાઈ માંડાણીની—	
સોગંદનામા પરની સરતપાસની જુબાની.	૦૫
અનું નં...	દસ્તાવેજી પુરાવો...
(૧) ફરીયાદીના ઓળખપત્રની નકલ.	૩૨
(૨) આરોપીએ આપેલ અસલ ચેક નં. ૦૫૦૯૮૯.	૩૩
(૩) રીટર્ન મેમો.	૩૪
(૪) આરોપીને આપેલ નોટીસની ઓફીસ કોપી.	૩૫
(૫) નોટીસ બજયા અંગેની આર.પી.એડી.ની અસલ પહોંચ	૩૬
(૬) લીગલ નોટીસ પરત ફર્યા અંગેનું રજી. પોસ્ટનું અસલ—	
પરબીડીયુ.	૩૭
(૭) ફરીયાદીના બેંક એકાઉન્ટ અંગેની બેંકની પાસબુક—	
ની કમ્પેર કોપી.	૪૦

- (૪) બાદ આ કામે ફરીયાદી તરફે આંક-૪૧ થી વિશેષ કોઈ પુરાવો આપવા માંગતા નથી તેવું પુરસીસથી જાહેર કરતાં આ કામે ફરીયાદપક્ષનો પુરાવો બંધ કરવામાં આવેલ છે.
- (૫) બાદ ફરીયાદી નો પુરાવો પુરો થયા બાદ સી.આર.પી.સી.ની કલમ-૩૧૩ અન્વયે આરોપીનું વિશેષ નિવેદન નોંધવામાં આવેલ છે તેઓએ વિશેષ નિવેદનમાં જણાવે છે કે, આ કામના ફરીયાદી સાથે અમોને કોઈપણ પ્રકારની લેવડદેવડ નથી કે ચેક પણ આપેલ નથી નિર્દોષ છીએ છોડી મુકવા અરજ કરેલ છે તેમજ આરોપી તરફે બચાવમાં સાહેદ તપાસવા માગતા હોવાની તથા સોગંદ ઉપર જુબાની આપવા માગતા હોવાની હકીકત જાહેર કરેલ છે.
- (૬) આ કામના આરોપી દવારા તેઓ બચાવમાં સાહેદ તપાસવા માંગતા હોવાનું, દસ્તાવેજો રજુ કરવા માગતા હોવાનું તેમજ જુબાની આપવા માગતા હોવાનું જાહેર કરેલ હોય જેથી કામ તેઓના પુરાવ માટે રાખવામાં આવેલ હતું જેમાં તેઓ તરફે આંક-૪૨ ના લીસ્ટથી દસ્તાવેજી લીસ્ટ રજુ કરેલ છે પરંતું હાજર રહીને પોતાનો પુરાવો આપેલ ના હોય કોઈ સાહેદને તપાસેલ ના હોય તેઓના વકીલશ્રી તરફે પુરાવો રજુ કરવા માટે મુદત અરજી આપતા આ કેસ ખુબ જુનો ટારગેટેડ કેસ હોય આવા કારણોસર સદર અરજી નામંજુર કરવાનો હુકમ કરવામાં આવેલ હોય અને આ હુકમને આરોપી તરફે પડકારવામાં આવેલ ના હોય તેઓ તરફે આ કામે કોઈ પુરાવો રજુ થયેલ નથી.
- (૭) આ કામના ફરીયાદીના વિ.વ.શ્રી તરફે મૌખિક દલીલ કરેલ છે કે, આ કામના આરોપી સાથે ફરીયાદીના ભાઈ સાથે સંબંધ હોય તેઓને ફરીયાદી ઘણા વર્ષોથી ઓળખતા હતા.

બાદ આરોપીને નાણાની જરૂર પડતા તેઓ ધ્વારા ફરીયાદી પાસેથી ડિસેમ્બર ૨૦૧૭માં રૂ. ૪,૦૦,૦૦૦ /- ની માગણી કરેલ જેથી આ રકમ ફરીયાદીએ આરોપીને હાથ ઉછીની આપેલ હતી જેની માંગણી કરતા આરોપી ધ્વારા તા.૦૫/૦૫/૧૮ના રોજ રૂપીયા બે લાખનો એક એવા બે ચેક આપેલ હતા જે પૈકી ચેક નં.૦૫૦૯૮૯ ફરીયાદીની બેંકમાં નાખતા સદર ચેક જમા રકમ અપુરતી હોવાના કારણે વણચુકવાયેલ પરત ફરેલ જેથી આરોપીએ નેગો.એક્ટ મુજબની વકીલશ્રી મારફતે નોટીસ આપવામાં આવેલ જે નોટીસની તેઓને બજવણી થવા છતા તેઓ ધ્વારા નિયત સમયમાં ચેકના નાણા ચુકવેલ ન હોય હાલની ફરીયાદ કરેલ છે જેમા ફરીયાદી ધ્વારા તેઓની ફરીયાદ ધ્વારા સમર્થનકારી પુરાવો આપેલ છે. વધુમાં આ કામના આરોપી ધ્વારા ફરીયાદીની નોટીસનો કોઈ જવાબ આપેલ નથી કે કોઈ તકરાર લીધેલ નથી અને ઉલટ તપાસમાં ફરીયાદવાળા ચેક તેઓએ ભાગવભાઈને આપેલ હોવાનું અને તેનો દુરઉપયોગ ફરીયાદીએ કરેલ હોવાના પ્રશ્નો પુછેલ છે પરંતું ફરીયાદી ધ્વારા તેનો ઈનકાર કરેલ છે. વધુમાં ફરીયાદીએ આપેલ નોટીસ આરોપીના માતાને બજેલ છે જે હકીકત અદાલત ધ્વારા કાઢવામાં આવેલ સમન્સના શેરાના આધારે પણ રેકર્ડ પર આવેલ છે.વધુમાં નેગો.એક્ટની કલમ-૧૧૮ તથા ૧૩૯ મુજબ જે અનુમાનો ફરીયાદીની તરફેણમાં ઉપસ્થિત થાય છે તેની વિરુદ્ધમાં આરોપી તરફે કોઈ પુરાવો આપેલ નથી તેમજ જો તેઓના બચાવ મુજબ ચેક ભાગવભાઈને આપેલ હતા તો તેઓએ બચાવમાં ભાગવભાઈને તપાસેલ નથી તેવા સંજોગોમાં આવો બચાવ ગ્રાહ્ય રાખી શકાય નહી અને આ કામના ફરીયાદી ધ્વારા નેગો. એક્ટની જોગવાઈઓ મુજબ આરોપી સામેનો ગુનો નિ:શંકપણે પુરવાર કરી શકેલ હોય આરોપી ને મહત્તમ સજા કરવા તથા ફરીયાદીને ચેકની રકમનું વળતર ચુકવી આપવા હુકમ કરવા અરજ કરેલ છે અને તેઓની દલીલના સમર્થનમાં નીચે મુજબના ચુકાદા રજુ કરેલ છે.

(1) BIR SINGH VS.MUKESH KUMAR - 2019(0)AIJEL-SC 63577

(2) RANGAPPA VS.SRI MOHAN - 2010(0)AIJEL-SC 48349

આ કામના આરોપી તરફે તેઓના વિ.વ.શ્રી ધ્વારા દલીલ કરેલ છે કે, તેઓ આ કામના ફરીયાદીને ઓળખતા નથી કે તેમની સાથે કોઈ પૈસાની લેતીદેતીનો વ્યવહાર કરેલ નથી.ખરી હકીકતે તેઓ ભાગવભાઈ કે જેઓ પેટસન કંપનીના પ્રોપરાઈટર હતા અને તેઓના બાકી બીલ પેટે આરોપીએ તેઓને ચેક આપેલ હતો જે હકીકત પુરવાર કરવા માટે આરોપી ધ્વારા આંક-૪૨ ના લીસ્ટથી બીલની નકલો રજુ કરેલ છે. વધુમાં, આટલી મોટી રકમ આપેલ હોય તેમ છતાં ફરીયાદી ધ્વારા આરોપી પાસેથી કોઈ પ્રોમીસરી નોટ કે લખાણ લેવામાં ન આવે તે હકીકત ગ્રાહ્ય રાખી શકાય તેમ નથી તેમજ આરોપીને ફરીયાદી ધ્વારા આપવામાં આવેલ નોટીસની બજવણી થયેલ નથી

અને નેગો.એક્ટ મુજબ આવી નોટીસ જો આરોપીને બજેલ ન હોય તો આવી ફરીયાદ ચાલવાપાત્ર થાય નહીં.વધુમાં ફરીયાદીની ઉલટ તપાસ દરમીયાન પણ ચેકમાં સહી અક્ષરો લખાણ,તારીખ વિગેરે બાબતે વિરોધાભાસ રેકર્ડ ઉપર આવેલ છે જે તમામ બાબતો ધ્યાને લેતા ફરીયાદી તથા આરોપીને કોઈ નાણાકીય વ્યવહાર થયેલ ન હોય અને આરોપી ધ્વારા ફરીયાદીને કોઈ ચેક લેણા પેટે આપેલ ન હોય ફરીયાદપક્ષ આરોપી સામેનો ગુનો પુરવાર કરી શકેલ ન હોય આરોપીને નિર્દોષ ઠરાવી છોડી મુકવા અરજ કરેલ છે.

(૮) ઉપરોક્ત હકીકતે આ કેસના નિર્ણય માટે ન્યાયના વિશાળ હિતમાં નીચે મુજબના મુદ્દા ઉપસ્થિત થાય છે.

—:: મુદ્દા ::—

(૧) શું ફરીયાદપક્ષ નિ:શંકપણે પુરવાર કરે છે કે,આ કામના આરોપી ધ્વારા કાયદેસરના લેણા પેટે ફરીયાદીને એક્સીસ બેન્ક લી.મોટા વરાણા,સુરત શાખાનો ચેક નં.૦૫૦૯૮૯ નો કિ.રૂ.૨,૦૦,૦૦૦/-નો તા.૦૫/૦૫/૧૮ ના રોજનો આપેલ જે ચેક ફરીયાદીએ પોતાના એક્સીસ બેન્ક ગઢડા શાખામાં વસુલાત માટે તા.૧૬/૦૫/૧૮ ના રોજ રજુ કરતા સદર ચેક તા.૧૮/૦૫/૧૮ ના રોજ જમા રકમ અપુરતી હોવાના શેરા સાથે વણચુકવાયેલ પરત ફરેલ જેથી ફરીયાદીએ તેઓના વકીલશ્રી મારફતે આરોપીને નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ મુજબ ની નોટીસ આપેલ જે નોટીસ આરોપી ને તા.૧૪/૦૬/૧૮ ના રોજ મળી ગયેલ હોય તેમ છતા આરોપી એ ચેકની રકમ ચુકવેલ ન હોય આરોપીએ નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ ની કલમ-૧૩૮ મુજબનો ગુનો ગુનો કરેલ છે. ?

(૨) શું હુકમ ?

(૯) ઉપરોક્ત મુદ્દાની કારણોમાં ચર્ચા કરી છે તે મુજબ નિર્ણય નીચે મુજબ છે.

—:: નિર્ણય ::—

(૧) હકારમાં.

(૨) આખરી હુકમ મુજબ.

(૧૦)ઉપરોક્ત નિર્ણયના કારણો નીચે મુજબ છે.

—:: કારણો ::—

(૧૧)મુદ્દા નંબર-૧ અને ૨..

આ કામે ફરીયાદીએ આરોપી સામેનો ગુન્હો પુરવાર કરવા રજુ કરેલ છે તેની ચર્ચા કરતા પહેલા ચેક અંગે જોઈએ તો ચેક એ ચોકકસ બેંકરને કરેલ હુકમ છે કે,વ્યક્તિનું ખાતુ જે બેંકમા હોય તે બેંક ને પોતાના ખાતામાંથી અમુક ચોકકસ રકમ ચોકકસ વ્યક્તિ ને કે પોતાને ચુકવવાનો નિર્દેશ કરતો હુકમ છે,બેંકર (જેમની પાસે ડ્રોઅરનું ખાતુ હોય તે બેંકર) ને જ્યાં સુધી ચેક નકારવાનું કોઈ કારણ ના હોય ત્યાં સુધી તેમણે ચેકની ચુકવણી કરવી પડે.આ બાબતે વધુ ચર્ચા કરતા પહેલા નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ ધ્યાને લેવી જરૂરી જણાય છે જે મુજબ,જ્યારે કોઈ વ્યક્તી,

સમગ્ર રીતે અથવા અંશતઃ કોઈપણ દેવું કે,અન્ય જવાબદારી અદા કરવા માટે કોઈ વ્યક્તિ પોતે નીભાવતો હોય તેવા ખાતા ઉપરનો ચેક એ ખાતામાંથી બીજી વ્યક્તિને નાણાંની ચૂકવણી કરવા માટે બેંકરને લખે અને એવા ચેકની ચુકવણી કર્યા વિના બેંક એ ચેક પરત કરે કારણ કે એ ખાતામાની જમા રકમ ચેકના સ્વીકાર માટે અપૂરતી છે અથવા તો બેંક સાથે સમજૂતીથી કરેલી વ્યવસ્થા કર્યા પ્રમાણે ચેકની રકમ કરતા વધુ છે ત્યારે આવી વ્યક્તિએ ગુનો કર્યાનું ગણાશે અને આ કાયદાની કોઈ અન્ય જોગવાઈઓને બાધ ના આવે તેમ તેને બે વર્ષ સુધીની કેદની શિક્ષા અથવા ચેકની રકમથી બમણી રકમ સુધીનો દંડ અથવા બંને કરવામાં આવશે“..

પરંતુ એમ ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે, -

- જે તારીખે ચેક લખ્યો હોય તે તારીખથી ત્રણ મહિનાની મુદત અથવા તેની કાયદેસરની મુદત એ બંનેમાંથી જે વહેલી આવતી હોય, તેટલી મુદતની અંદર ચેક બેંકમાં રજુ કરવામાં આવેલો હોય,
- પ્રસંગ પ્રમાણે ચેક લેનાર અથવા તેના ધારક ચેક ભરપાઈ થયા વિના પરત આવવા સંબંધી બેંક પાસેથી તેની માહિતિ મળ્યાના ૩૦ દિવસની અંદર ચેક લખનારને લેખિત માં નોટીસ આપીને નાણાંની સદરહું રકમની ચૂકવણી કરવા માટે માંગણી કરી હોય અને,
- તેવી નોટીસ મળ્યાના ૧૫ દિવસની અંદર ચેક લખનાર ચેકના નાણાં લેનાર અથવા જે તે કિસ્સામાં ચેકના ધારકને સદરહું નાણાંની ચૂકવણી કરવામાં નિષ્ફળ જાય.

સ્પષ્ટીકરણ :-

આ કલમના હેતુ માટે “દેવું અથવા અન્ય જવાબદારી”એટલે કાયદેસર રીતે જેનો અમલ કરાવી શકાય તેવું દેવું અથવા અન્ય જવાબદારી એવો થાય છે.

આ કામે ફરીયાદીએ આરોપી સામેનો આક્ષેપીત ગુન્હો સાબીત કરવા આરોપીએ રકમ ચુકવવા માટે તેઓના ખાતાનો ચેક આપેલાની હકીકત પુરવાર કરવી પડે અને જો ફરીયાદી આ હકીકત પુરવાર કરે તો ફરીયાદીની તરફેણમાં નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૧૮ મુજબનું અનું માન એટલે કે, અવેજ, તારીખ, સ્વીકારવાનો સમય, તબદીલી નો સમય, શેરાઓના ક્રમ, ગુમ થયેલ વિનિયમપત્ર ઉપર લગાડેલી પુરતી ટીકીટો સંબંધે અને તેનો ધારણકર્તા કાયદેસરનો ક્રમિક ધારણકર્તા હોવાનું ઉપસ્થીત થાય અને જેની વિરૂધ્ધની હકીકત પુરવાર કરવાની જવાબદારી આરોપી પર છે, તેવીજ રીતે નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૯ વંચાણે લેતાં તેમાં પણ "જ્યાં સુધી વિપરીત પુરવાર કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી એવું અનુંમાન કરવામાં આવશે કે, એકના ધારકે એક્ટની કલમ-૧૩૮ માં જણાવેલ ચેક, કોઈ દેવું અથવા અન્ય જવાબદારી ને પુરેપુરી રીતે અથવા અંશતઃ ડીસ્ચાર્જ કરવા માટે મેળવ્યો હતો." આમ વિરૂધ્ધની હકીકત સાબીત ન થાય ત્યાં સુધી એવું અનુંમાન કરવામાં આવશે કે ચેક ધારણ કરનારે તે ચેક નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ માં દર્શાવ્યા મુજબ તેના કોઈ દેવાના અથવા અન્ય જવાબદારીના પુરેપુરા અથવા તેના કોઈ ભાગમાંથી બોજમુક્ત થવાના બદલામાં તે ચેક મેળવ્યો હશે અને આવો વણચુકવ્યો પરત થયેલો ચેક હાલનું કાયદેસરનું દેવું કે જવાબદારી અદા કરવા માટે આપવામાં આવેલ હતો તેવું અનુંમાન કરવામાં આવશે આનાથી વિરૂધ્ધ પુરવાર કરવાનો બોજો યાને કે પરત આવેલ વણચુકવાયેલ ચેક કાયદેસરની જવાબદારી કે દેવા પેટે ન હતો તેમ પુરવાર કરવાનો બોજો તે ચેક લખી આપનાર પર રહે છે, આમ એક્ટની કલમ-૧૧૮(એ) અને કલમ-૧૩૯ના અનુંમાનો એ કાયદાના અને ચોકકસ અનુંમાનો છે અને આરોપી તરફથી જ્યાં સુધી વિરૂધ્ધનું પુરવાર ન થાય ત્યાં સુધી તે ખંડીત થતા નથી. આ બાબતે નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલત ધ્વારા એ સિદ્ધાંત પ્રસ્થાપિત કરવામાં આવેલ છે કે, આરોપીએ આવો વિરૂધ્ધનો શંકાથી પર ચુસ્ત પુરાવો આપવા માટે આરોપીએ સાક્ષીના પાંજરામાં પણ આવવાની જરૂર રહેતી નથી એટલે કે અનુંમાનનું ખંડન આરોપી ફરીયાદપક્ષે જે પુરાવો રજૂ કરેલો છે તેના ધ્વારા પણ તે કરી શકે છે અને આરોપી ધ્વારા માત્ર શંકા ઉત્પન્ન કરતો કે શક્ય પુરાવો આપવો જ જરૂરી છે.

(૧૨) આ હકીકત સાથે ફરીયાદીએ રજૂ કરેલ પુરાવો ધ્યાને લેતા આ કામે ફરીયાદીએ તેઓની ફરીયાદમાં આરોપી તથા ફરીયાદીના ભાઈ મંડપ સર્વિસ તથા કેટર્સ નો ઇંદો કરતા હોય અને આરોપી તેઓના ભાઈ પાસે અવાર નવાર આવતા હોય તેઓની સાથે ઓળખાણ થયેલ હતી અને આરોપીને નાણાની જરૂરીયાત ઉપસ્થીત થતા ફરીયાદી પાસેથી રૂ. ૪ લાખ હાથ ઉછીના દોઢ માસ માટે માગણી કરેલ જેથી ફરીયાદીએ ડીસેમ્બર.૨૦૧૭ માં રૂ. ૪ લાખ તેઓને આપેલા

અને પરત નાણાની માંગણી કરતા આરોપી દ્વારા ફરીયાદીને બે ચેક રૂ. બે બે લાખના આપેલ હતા જે પૈકી ફરીયાદી દ્વારા ચેક નં.૦૫૦૯૮૯ તા.૧૬/૦૫/૧૮ ના રોજ તેઓની એકસીસ બેન્ક ગઢડા શાખામાં વસુલાત માટે નાખતા સદર ચેક તા.૧૮/૦૫/૧૮ ના રોજ જમા રકમ અપુરતી હોવાના શેરા સાથે વણચુકવાયેલ પરત ફરેલ જેથી ફરીયાદીએ તેઓના વકીલશ્રી મારફતે આરોપીને નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ મુજબની નોટીસ આપેલ જે નોટીસ આરોપી ને તા.૧૪/૦૬/૧૮ ના રોજ મળી ગયેલ હોય તેમ છતા આરોપીએ ચેકની રકમ ચુકવેલ ન હોય હાલની ફરીયાદ કરેલ હોવાનું જણાવેલ છે કે, આ બાબત પુરવાર કરવા ફરીયાદી તરફે આંક-૦૫ થી પોતાની સરતપાસની જુબાની આપેલ છે તેમાં પણ આ કામના આરોપીને તેઓના પાસેથી રૂ. ૪ લાખ હાથ ઉછીના લીધેલ તે પેટે બે બે લાખના બે ચેક આપેલ હોવાનો તે પૈકી ચેક નં.૦૫૦૯૮૯ બેન્કમાં વસુલાત માટે નાખતા અપુરતા ભંડોળ ને કારણે વણચુકવાયેલ પરત ફરેલ હોવાનો સમર્થનકારી મૌખિક પુરાવો આપેલ છે તેમજ ફરીયાદી દ્વારા આ કામે દસ્તાવેજી પુરાવો પણ રજુ કરેલ છે જેમાં આ કામે આંક-૩૩ થી ચેકનં.૦૫૦૯૮૯ રજુ થયેલ છે જેની તા.૦૫/૦૫/૧૮ ના રોજથી છે જે ચેક ફરીયાદી દ્વારા તા.૧૬/૦૫/૧૮ ના રોજ તેઓના બેન્કના ખાતામાં નાખતા સદર ચેક તા.૧૮/૦૫/૧૮ ના રોજ જમા રકમ અપુરતી હોવાના શેરા સાથે વણચુકવાયેલ પરત ફરેલ જે રીટન મેમો આ કામે આંક-૩૪ થી રજુ થયેલ છે જેથી ફરીયાદી દ્વારા નિયત સમયમાં તા.૧૩/૦૬/૧૮ ના રોજ આરોપીને ચેકના નાણા ચુકવી આપવા માટે વકીલશ્રી મારફતે નોટીસ આપેલ હતી આ નોટીસ આ કામે આંક-૩૫ થી રજુ છે સદર નોટીસ આરોપીને તા.૧૪/૦૬/૧૮ ના રોજ મળી ગયેલ હતી જે નોટીસ આરોપીના સરનામા ઉપર તેઓની માતાને મળ્યા અંગેની એકનોલેજમેન્ટ સ્લીપ આ કામે આંક-૩૬ થી રજુ કરેલ છે તેમ છતા નોટીસ સમયમાં આરોપી દ્વારા ચેકના નાણા નહી ચુકવેલ હોય હાલની ફરીયાદ કરેલ છે.આમ ફરીયાદીની જુબાની તથા સમર્થનમાં રજુ કરેલ દસ્તાવેજોને આધારે આ કામના આરોપી દ્વારા ફરીયાદીને આપેલ ચેક અપુરતા ભંડોળના શેરા સાથે વણચુકવાયેલ પરત ફરેલ હોવાનું રેકર્ડ પર આવેલ છે.આમ ઉપરોક્ત પુરાવો ધ્યાનમાં લેતા આ કામના આરોપી દ્વારા ફરીયાદીની પાસેથી લીધેલ નાણા ચુકવવા માટે ચેક આપેલ હોવાનું તેમજ આ ચેક તેની સમયમર્યાદામાં વસુલાત માટે બેન્કમાં નાખેલ જે ચેક જમા રકમ અપુરતી હોવાના કારણોસર વણચુકવાયેલ પરત ફરેલ હોવાનું તેમજ આ અંગેની જાણ ફરીયાદી દ્વારા આરોપીને નિયત સમયમાં નોટીસ આપી કરેલ હોવા છતા આરોપી દ્વારા નોટીસમાં જણાવેલ સમયમાં ચેકના નાણા ચુકવેલ ના હોય ફરીયાદી દ્વારા નિયત સમયમાં હાલની ફરીયાદી દાખલ કરેલ હોવાનું ફલીત થતુ હોય નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ

એકટની કલમ-૧૧૮ તથા કલમ-૧૩૯ મુજબના અનુમાનો કે આ ચેકની વિગતો તથા ફરીયાદ વાળો ચેક આરોપી દ્વારા તેઓના કાચદેસરના લેણા માટે આપેલ હતો હોવાની હકીકત ફરીયાદીની તરફેણમાં ઉપસ્થિત થાય છે અને હવે જેનો ખંડનાત્મક પુરાવો આપવાનો બોજો આરોપી પર આવે છે.

(૧૩)આ કામના આરોપી તરફે લેવામાં આવેલ પ્રથમ બચાવ ફરીયાદી દ્વારા આપેલ નોટીસ તેઓને નહી મળેલ હોવાનો છે અને આ કામે ફરીયાદી તરફે રજુ કરેલ એકનોલેજમેન્ટ સ્લીપ જોતા તેમાં કાશીબેન ઓઘવજીભાઈના અંગુઠાનું નિશાન કરવામાં આવેલ છે જે નોટીસ તેઓ દ્વારા આરોપી વતી સ્વીકારવામાં આવેલ છે તેમજ આ કામે અદાલત દ્વારા આરોપીને કરેલ સમન્સ પણ તેઓની માતા કાશીબેન દ્વારા સ્વીકારવામાં આવેલ છે તેમજ આ કામના આરોપી દ્વારા આ સરનામું તેઓનું નહી હોવાનો કોઈ વિરૂઢ્ઢનો પુરાવો આપેલ ના હોય નોટીસ તથા સમન્સ સ્વીકારનાર પણ તેઓની માતા હોય આરોપી તરફેની તેઓને નોટીસ નહી મળેલ હોવાની તકરાર પણ ગ્રાહ્ય રાખવામાં આવતી નથી.વધુમાં આ કામના આરોપી તરફે ફરીયાદીની આર્થીક સક્ષમતા બાબતે કોઈ સ્પેસીફીક તકરાર કે બચાવ લીધેલ નથી તેમ છતા આ ચેકની રકમ જોતા તે મોટી રકમ જણાઈ આવે છે અને આ કામના ફરીયાદી દ્વારા આટલી મોટી રકમ રોકડમાં આપેલ એક સાથે આપેલ કે અલગ અલગ આપેલ તે બાબતે કોઈ સ્પષ્ટતા કરેલ નથી તેમ છતા આ કામના આરોપી તરફે પણ આટલી મોટી રકમ કેવી રીતે,ક્યારે,કોની હાજરીમાં ચુકવેલ,આટલી મોટી રકમ ફરીયાદી ક્યાંથી લાવેલ તે બાબત રેકર્ડ ઉપર લાવવા માટે કોઈ પ્રશ્ન પુછવામાં આવેલ નથી તેમજ આરોપી તરફે આવી રકમ તેઓ દ્વારા નહી લીધેલાનો કે આવી રકમ પરત કરવા માટે તેઓ દ્વારા આ કામે રજુ થયેલ ચેક નહી આપેલ હોવાનો કે ચેક નાખેલ તે દિવસે તેઓ ખાતામાં ચેકની રકમ જેટલું બેલેન્સ હોવાનો કોઈ બચાવ નોટીસનો જવાબ આપી ઉપસ્થિત કરેલ નથી કે ફરીયાદીના બેન્ક ના સાહેદને પણ ફરીયાદીની આવી આવક પુરવાર કરવા માટે તપાસેલ નથી જ્યારે ફરીયાદી દ્વારા તેઓની ઉલટતપાસમાં તેઓ પીજીવીસીએલના નિવૃત્ત કર્મચારી હોવાનો ખુલાસો કરેલ છે તેવા સંજોગોમાં તેઓની પાસે આવી રૂ. ૪ લાખ જેટલી આવક સંભવીત રીતે હોવાનું ચોકકસથી માની શકાય તેમ છે.

(૧૪)આ કામના આરોપી તરફે આ કેસમાં મુખ્યત્વે બચાવ લેવામાં આવેલ છે કે,આ રોપી દ્વારા ફરીયાદી સાથે કોઈ સંબઢ નથી તેઓ દ્વારા ફરીયાદી પાસેથી કોઈ નાણા લીધેલ નથી ખરી હકીકતે તેઓનો વ્યવહાર ફરીયાદીના ભત્રીજા ભાર્ગવભાઈ સાથે થયેલ હતો જેમાં તેઓ દ્વારા ઉઢાર માલીની ખરીદી કરેલ હોય તેની સીક્યુરીટી પેટે ચેક આપેલ હતો જે ચેકનો ફરીયાદી દ્વારા દુરઉપયોગ કરેલ હોય

આવા ચેકના આધારે નેગો.ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ હેઠળનો ગુન્હો બનતો નથી, આ બચાવ પુરવાર કરવા માટે ફરીયાદીની ઉલટતપાસમાં પ્રશ્નો પુછેલ છે જેમાં ફરીયાદી દ્વારા ભાર્ગવભાઈ તેઓના ભત્રીજા થતા હોવાનો તેઓ પેટર્સન એઘેસીવનો ઘંઘો કરતા હોવાનો સ્વીકાર કરેલ છે આ સીવાય બીજી કોઈ બાબત રેકર્ડ ઉપર આવેલ નથી કે જેના આધારે ફરીયાદવાળો ચેક આરોપી એ ભાર્ગવભાઈને આપેલ હોવાનું પુરવાર થયેલાનું માની શકાય તેમજ આ કામના આરોપી તરફે આ હકીકત પુરવાર કરવા માટે જાતે કોર્ટમાં જુબાની આપેલ નથી કે ભાર્ગવભાઈને સાહેદ તરીકે તપાસેલ નથી અને અગત્યની બાબત તો એ છે કે, આ કામના ફરીયાદી દ્વારા નોટીસ આપવામાં આવેલ હતી તે સમયે તેઓ દ્વારા આવો કોઈ ચેક ફરીયાદીને નહી આપેલ હોવાની કોઈ તકરાર નોટીસનો જવાબ આપીને કેમ લીધેલ નથી તેનો કોઈ પણ વ્યાજબી ખુલાસો આરોપી તરફે રજુ કરવામાં આવેલ નથી, વધુમાં હાલના કેસમાં આ કામના ફરીયાદી દ્વારા તેઓના પુરાવાના સોગંદનામામાં આરોપી દ્વારા તેઓની હાજરીમાં ચેકમાં સહી કરી આપીને ચેક તેઓને આપેલ હોવાનો મૌખિક પુરાવો આપેલ છે અને આ પુરાવા લગત આરોપી તરફે ચેકમાં ફરીયાદીની સહી હોવા બાબતે એક પણ પ્રશ્ન પુછેલ નથી કે કોઈ ઉલટતપાસ કરેલ નથી એટલે કે, આ પુરાવો ચેલેન્જ થયેલ ના હોય તેને નહી માનવાને કોઈ કારણ જણાતુ નથી, જેથી હાલના કેસમાં જ્યાં સુધી આરોપી તરફે ફરીયાદવાળો આરોપીના ખાતાનો ચેક ફરીયાદી પાસે કેવી રીતે આવેલ તે અંગેનો વ્યાજબી ખુલાસો રેકર્ડ ઉપર ના આવે ત્યા સુધી આ ચેક આરોપી દ્વારા જ ફરીયાદી ને કાયદેસરના લેણા માટે આપેલ હોવાનું માનવાનું રહે છે તેવા સંજોગોમાં ચેકમાં કરવામાં આવે સહી આરોપીની નહી હોવાનો કોઈ વિરૂધ્ધનો પુરાવો રેકર્ડ ઉપર આવેલ ના હોય માત્ર ચેક ભાર્ગવભાઈને આપેલ હોવાના ફરીયાદીની ઉલટતપાસમાં પ્રશ્ન પુછવાથી કે દલીલ કરવાની તેઓની ઉપરથી વિરૂધ્ધની હકકીત પુરવાર કરવાનો બોજો હટી શકે નહી અને આવા કારણોસર આરોપીને શંકાનો લાભ મળવાપાત્ર થતો હોવાની આરોપી તરફેની દલીલ તથા બચાવ ગ્રાહ્ય રાખવામાં આવતો નથી.

(૧૫) આ કામના આરોપીને અદાલત દ્વારા તેઓના વધારાના નીવેદનમાં પણ આ ચેક બાબતે પ્રશ્ન પુછવામાં આવેલ છે જેમાં તેઓ દ્વારા ચેક ખોટો હોવાનો જવાબ આપેલ છે પરંતું જો આરોપી દ્વારા ફરીયાદીને ચેક આપવામાં આવેલ ના હતો તો ફરીયાદી પાસે આ ચેક કેવી રીતે આવેલ તે બાબતે આરોપી તરફે કોઈ સ્પષ્ટતા કરેલ નથી અને આવી સ્પષ્ટતા કરવાનો બોજો તેઓની ઉપર છે કારણ કે, નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ મુજબ જ્યારે ફરીયાદી પાસે આ ચેક છે તો આવો ચેક તેઓની પાસે કાયદેસરના લેણા પેટેનો હોવાનું કાયદા મુજબનું અનુમાન ઉપસ્થિત થાય છે જો કે આરોપી દ્વારા ફરીયાદીએ ભાર્ગવભાઈ પાસેથી ખોટી રીતે ચેક મેળવી લઈ ખોટી સહી

કરીને રજુ રાખેલ હોવાની તકરાર લીધેલ હોય તો આ હકકીત પુરવાર કરવાનો બોજો તેઓની ઉપર આવે છે જે માટે તેઓ દવારા કોઈ પુરાવો આપેલ નથી અને ફરીયાદીની ઉલટતપાસમાં પણ એવી કોઈ બાબત રેકર્ડ ઉપર લાવવામાં આવેલ નથી કે જેના આધારે ફરીયાદીને રજુ કરેલ ચેક ફરીયાદી એ ભાર્ગવભાઈ પાસેથી મેળવીને ખોટી સહી કરીને રજુ કરેલ હોવાનું માની શકાય,અગાઉ કરેલ ચર્ચા મુજબ આ કામના ફરીયાદીએ તેઓને ચેકની રકમ ચુકવવા માટે ડીમાન્ડ નોટીસ આપેલ તેનો પણ તેઓએ જવાબ આપેલ નથી,આ નોટીસ બાબતે આરોપીને વધારાના નિવેદનમાં પ્રશ્ન પુછવામાં આવેલ છે જેમાં તેઓને આવી નોટીસ તથા એકનોલેમેન્ટ મળેલ હોવાનો ઈનકાર કરેલ છે પરંતું આવી વિરૂધ્ધની હકીકત પુરવાર કરેલ નથી,આમ આરોપીને નોટીસ મળ્યાના સમયથી જાણ હતી કે તેઓની સામે ફરીયાદી દવારા નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એકટની કલમ-૧૩૮ મુજબની કાર્યવાહી કરવામાં આવી રહેલ છે તેમ છતા તેઓ દવારા આવી નોટીસનો જવાબ આપી નાણા નહી લીધેલ હોવાનું કે ચેકમાં તેઓની સહી નહી હોવાની કે ચેક ભાર્ગવભાઈ પાસેથી મેળવીને દુરઉપયોગ કરેલ હોવાની તકરાર લેવાની તક જતી કરેલ છે,આમ આ કામે આરોપીને ફરીયાદ દાખલ કરતા પહેલા ડીમાન્ડ નોટીસ પણ આપવામાં આવેલી છે અને આ કામની હાલની ફરીયાદ પણ કાયદા મુજબ સમયમર્યાદાની અંદર દાખલ કરેલ છે,આમ ફરીયાદી એ પોતાની જુબાની તથા રેકર્ડ પરના પુરાવાઓથી પોતાના કેસમાં નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એકટની કલમ-૧૧૮ તથા કલમ-૧૩૮ હેઠળ કરવામાં આવતા અનુમાનો આરોપી વિરૂધ્ધ લાગુ પડે છે તેવું અત્રેની અદાલતને બતાવેલ છે,આમ આ કેસમાં નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એકટની કલમ-૧૧૮ તથા કલમ-૧૩૮ હેઠળ કરવામાં આવતા અનુમાનો મુજબ હવે આરોપીએ સદર અનુમાનોનું ખંડન કરવાનું રહે અને જ્યારે આ કામના આરોપીએ ફરીયાદીને ચેક આપેલો ના હોય કે ચેક આપેલ ત્યારે તેઓના ખાતામાં ચેકની રકમ જેટલા નાણા જમા હોય તેવો કોઈ બચાવ તેઓ દવારા રેકર્ડ પર લાવવામાં આવેલ નથી તેવા સંજોગોમાં માત્ર દલીલ કરવા માત્રથી તેઓની હકીકત માં તથ્ય હોવાનું માની શકાય તેમ નથી અને આ કામે કાયદા મુજબના ફરીયાદીએ તમામ પાસાઓ પુરવાર કરેલ હોય ફરીયાદીની તરફેણમાં કાયદા મુજબના અનુમાનો ઉપસ્થિત થતા હોય તે અંગે વિરૂધ્ધનો પુરાવો કે અનુમાનોને ખંડીત કરતો પુરાવો આપવાનો બોજો આ કામના આરોપી પર છે જે માટે આરોપી તરફે આવો વિરૂધ્ધનો પુરાવો અદાલત સમક્ષ રજુ કરેલ નથી.વધુમાં આ મુદા બાબતે ફરીયાદી તરફે રજુ કરેલ ચુકાદા પૈકી નામદાર સુપ્રિમકોર્ટ દવારા પણ(૨)Bir Singh vs. Mukesh Parmar (LAWS SC 2019-2-45) માં પેરાનં.૩૬ તથા ૩૭ માં જણાવેલ છે કે,નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એકટની કલમ-૧૩૮ મુજબ ચેક કાયદેસરના લેણા કે જવાબદારી માટે જ મળેલ છે તેમ માની લેવા

નું રહે છે તેનાથી વિરુદ્ધનો પુરાવો આપવાનો બોજો આરોપી ઉપર રહે છે,આમ ઉપરોક્ત ચુકાદો ધ્યાને લેતા હાલના કેસમાં પણ આરોપી દ્વારા આ ચેક ફરીયાદી પાસે કેવી રીતે આવેલ તેમજ આ ચેક કાયદેસરના લેણા પેટે આપવામાં આવેલ ના હોવાનો કોઈ વિરુદ્ધનો પુરાવો રજુ કરી શકેલ ના હોય માત્ર ઈન્કમટેક્સના રેટર્ન રજુ કરેલ ના હોવાથી આરોપી તરફની આરોપીની વિરુદ્ધમાં નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૧૮ કે કલમ-૧૩૯ મુજબનું અનુમાન થઈ શકે નહી તેવી આરોપી તરફની દલીલ ગ્રાહ્ય રાખવામાં આવતી નથી.

(૧૬)આમ આ કામના ફરીયાદી ની ફરીયાદ મુજબ આ કામના આરોપીએ નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૯ મુજબ આ કામના આરોપી દ્વારા ફરીયાદીને તેઓના કાયદેસરના ઉછીના લીધેલ નાણા ચુકવવા માટે ચેક આપેલ હોય જે ચેક નીચત સમયમાં વસુલાત માટે બેન્કમાં નાખતા અપુરતા ભંડોળના કારણોસર વણચુકવાયેલ પરત ફરેલ હોય અને જેથી ફરીયાદી એ સમયમાં આરોપીને ચેકની રકમ ચુકવી આપવા ડીમાન્ડ નોટીસ આપેલ હોય જે આરોપીને મળી ગયેલ છે તેમ છતા નોટીસ સમયમાં તેઓએ ચેકની રકમ નહી ચુકવીને નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૯ મુજબનો ગુન્હો કરેલ હોવાનું પુરવાર કરી શકેલ છે અને ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ ની કલમ-૧૧૮ તથા કલમ-૧૩૯ ના અનુમાન મુજબ તેમજ નામદાર સુપ્રિમકોર્ટ દ્વારા RANGAPPA VS.SRI MOHAN - 2010(0)AIJEL-SC 48349 ના કેસમા ઠરાવેલ સિદ્ધાંત મુજબ જ્યાં સુધી આરોપી વિરુદ્ધનો પુરાવો ન આપે,અગર તો ફરિયાદીનો પુરાવો વિસ્વસનીય રીતે રિબટ ન થાય ત્યાં સુધી ચેક કાયદેસરની જવાબદારીના દેવા પેટે આપેલ છે તેવુ અનુમાન થાય જ્યારે આ કેસમાં આરોપી દ્વારા ચેક ભાર્ગવભાઈને આપેલ હોવાનો બચાવ લીધેલ છે જે બચાવ રેકર્ડ ઉપર લાવવા ભાર્ગવભાઈને તપાસેલ નથી તેમજ આરોપી દ્વારા જાતે તેઓની ચેકમાં સહી નહી હોવાનો પુરાવો આપેલ નથી અને ફરીયાદીના તેઓની રૂબરૂ આરોપી દ્વારા સહી કરીને ચેક આપેલ હોવાના પુરાવા ને ઉલટતપાસમાં પડકારેલ નથી તેમજ આ કામે રજુ થયેલ રીટર્ન મેમો માં પણ બેન્ક દ્વારા અપુરતું ભંડોળ હોવાનું જ કારણ દર્શાવેલ છે જેથી પુરાવા દરમિયાન લેવામા આવેલ ઈન્કાર અગર તો દલીલમાં લીધેલ કથન આરોપીનો ખંડનાત્મક પુરાવો ગણી શકાય નહી,વધુમા હાથ ઉપરના કેસમા આરોપી એ ફરિયાદીને કાયદાની કલમ-૧૩૯ અન્વયેની નોટિસનો જવાબ આપેલ નથી જેથી બચાવમા લીધેલ કથનો માત્ર પાછળ થી ઉભા કરેલા ઔપચારીક વિદ્યાનો છે,હાલના કેસમાં આરોપીનો બચાવ એ ફક્ત કથનો છે તેને સુસંગત કોઈ પુરાવો કે દસ્તાવેજી પુરાવો રેકર્ડ ઉપર આવેલ નથી અને જે પુરાવો આપેલ છે તેના આધારે રજુ થયેલ ચેક આરોપીએ ફરીયાદીને તેઓના બાકી લેણા ચુકવવા માટે નહી આપેલ હોવાનું પુરવાર થતુ

ના હોય અને સહી અંગેનો તથા ફરીયાદીની આર્થિક સક્ષમતા અંગેનો બચાવ પણ ગ્રાહ્ય રાખવામાં આવેલ ના હોય ફરિયાદપક્ષે રજુ થયેલ પુરાવાનું પંડન કરવામાં આરોપી નિષ્ફળ ગયેલ હોય આ કામના આરોપી વિરુદ્ધ નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ મુજબનો ગુન્હો કરેલ હોવાનું નિશંકપણે પુરવાર થતુ હોય ન્યાયના હિતમાં મુદાનં.૧ નો નિર્ણય હકારમાં આપી મુદા નં.૨ અંગે નીચે મુજબનો આખરી હુકમ ફરમાવામાં આવે છે.

-:: હુકમ ::-

- (૧) આ કામના આરોપી:વિનુભાઈ ઓઘવજીભાઈ ભીસરા રહે.ગુંદાળા,તા.ગઢડા,જી.બોટાદ હાલ રહે.એ.૨૦૧ માટુંગા ફ્લેટ,રઘુવીર સોસાયટી,બામરોલી ચોકડી,સુરત જી.સુરતને ફોજદારી કાર્યરીતી અધિનીયમની કલમ-૨૫૫(૨)હેઠળ નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ મુજબના ગુન્હામાં તકસીરવાન ઠરાવવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે.
- (૨) આ કામના આરોપીને તકસીરવાન ઠરાવેલ હોય અને આજ રોજ આરોપી અદાલતમાં હાજર રહેલ ના હોય તેઓની સામેનો કેસ વોરંટ ટ્રાયેબલ ના હોય કાયદા મુજબ આરોપીને સજા બાબત સાંભળવા જરૂરી નથી પરંતું કુદરતી ન્યાયના સિધ્ધાંતો મુજબ આરોપીને સાંભળવાની તક આપવામાં આવે તો ન્યાયનું હિત જળવાય તેમ હોય તેઓના વકીલશ્રીને સજા અંગે સાંભળવા મુલતવી રાખવામાં આવેલ છે.
- ચુકાદો આજરોજ ખુલ્લી અદાલતમાં વાંચી સંભળાવી મારી સહી કરી જાહેર કર્યો.

તારીખ:-૧૬/૦૩/૨૦૨૬
સ્થળ:-ગઢડા

(હિતેશકુમાર અમરભાઈ મકા)
જ્યુડી.મેજી. ફ.ક.ગઢડા
Judge Code No-GJO1459

(૧૭)આ કામના આરોપીની સજા અંગે સાંભળવા કામ રાખવામાં આવેલ છે પરંતું આરોપી હાજર રહેલ ના હોય ફરીયાદી તથા આરોપીના વિ.વકીલશ્રીને સજા અંગે સાંભળેલ છે.

આ કામના આરોપીના વિધવાન વકીલશ્રીને સાંભળ્યા જેમાં તેઓ દવારા આરોપીને ઓછી સજા કરવા અરજ કરેલ છે.

આ કામના ફરીયાદીના વકીલશ્રી દવારા રજુઆત કરેલ છે કે,આ કામના આરોપી દવારા ફરીયાદી સાથે આર્થિક ગુન્હો આચરેલ છે જે અદાલતમાં પુરવાર થયેલ છે તેમજ આજ રોજ પણ હાલનું કામે હુકમ માટે રાખવામાં આવેલહોય તેમ છતા ઈશિદાપુર્વક અદાલતમાં હાજર રહેલ નથી તેમજ હાલના સમયમાં આવા ગુન્હાનું પ્રમાણ જોતા સમાજમાં દાખલો બેસાડવા માટે વધુમાં વધું સજા કરવા અરજ કરેલ છે.

આ કામના આરોપી તરફેની રજુઆત ધ્યાને લેતાં શિક્ષાની જે વિવિધ વિચારસરણીઓ છે તેમાંની એક વિચારસરણીએ સુધારાત્મક વિચારસરણી છે સુધારાત્મક વિચારસરણીનો મુખ્ય હેતુ એ છે કે, ગુન્હેગારો જન્મથી જ ગુનેગાર હોતા નથી પરંતું ખાસ સંજોગો વ્યક્તિ ને ગુન્હો કરવા પ્રેરીત કરે છે તે સંજોગોમાં ઘણીવાર એવા હોય છે કે,સામાન્ય વ્યક્તિ તે સંજોગો ઉપર કાબુ મેળવી શકતી નથી અને ગુનો કરી બેસે છે પરંતુ વાસ્તવમાં તેવી વ્યક્તિનો હકીકતમાં કોઈ ગુન્હો કરવાનો ઈશિદો કે હેતુ હોતો નથી પરંતું હાલના કેસની હકીકત જોતા આરોપીએ કોઈ આકસ્મીક સંજોગોમા ઉશ્કેરાટમાં ગુનો કરેલાનું જણાવુ નથી,કારણ કે હાલનો ગુન્હો આર્થિક ગુન્હો છે જેના કારણે ફરીયાદીને આર્થિક નુકસાન પણ ગયેલ છે અને આ ઉપરાંત પણ બીજા અન્ય ચેકની ફરીયાદ પણ થયેલ છે.વધુમાં આરોપીને તકસીરવાન ઠરાવવામાં આવતા હોઈ આખરી હુકમ કરતાં પહેલાં આરોપીને પ્રોબેશન ઓફ ઓફેન્ડર્સ એક્ટ તેમજ ફોજદારી કાર્યરીતી અધિનીયમની કલમ-૩૬૦ની જોગવાઈનો લાભ આપવા પાત્ર છે કે કેમ તે હકીકત ધ્યાનમાં લેવી પડે અને આ કામના આરોપીએ આર્થિક ગુનો કરેલ છે અત્યારના પ્રવર્તમાન સમયમાં ઇંધાને લગતા તમામ નાણાંકીય વ્યવહારો ચેક ઉપર આધારીત છે મોટી રકમના નાણાંની લેવડ દેવડ ચેકથી થાય છે અને આ ચેક ચલણી નોટ જેવો ક્ષતિ રહીત હોવો જોઈએ એક વખત જો એક વ્યક્તિ બીજી વ્યક્તિ કે બેંકને ચેક આપે તો તે ચેકનું અવમૂલ્યન થવું જોઈએ નહીં ચેક પરત ફરે તો તેનો અર્થ એવો થાય કે ચેકનું અવમૂલ્યન થયેલ છે અને તેની કોઈ કીમત રહેલ નથી એટલા માટે જ ચેક પરત ફર્યાની ફરીયાદના આવા આર્થિક ગુન્હામાં આરોપીને પ્રોબેશન ઓફ ઓફેન્ડર્સ એક્ટ અને ફોજદારી કાર્યરીતી અધિનીયમની કલમ-૩૬૦ની જોગવાઈનો લાભ આપી શકાય નહીં,આમ ઉપર મુજબ

તમામ હકીકત અને ચર્ચા જોતાં આરોપીને પ્રોબેશન ઓફ ઓફેન્ડર્સ એક્ટ તેમજ ફોજદારી કાર્યરીતી અધિનીયમની કલમ-૩૬૦ની જોગવાઈનો લાભ આપવાપાત્ર થતો નથી.વધુમાં આજ રઆ કેસ હુકમ માટે રાખવામાં આવેલ હોય તેમ છતા આરોપી હાજર રહેલ ના હોય હાલનો ચુકાદો તેઓની ગેરહાજરીમાં જાહેર કરવામાની અદાલતને ફરજ પડેલ હોય આરોપીની ઉમર,કાયદાની સજાની જોગવાઈ તથા ચેકની રકમ તથા આરોપીની ગેરહાજરી ધ્યાનમાં લેતાં આરોપી ને કાયદા મુજબની યોગ્ય મહત્તમ સજા કરવી જરૂરી હોય તેમજ ફરીયાદીને થયેલ નુકસાનની તમામ હકીકતો અને ચર્ચા લક્ષમાં લઈ ન્યાયના હિતમાં નીચે મુજબનો આખરી હુકમ ફરમાવામાં આવે છે.

-:: હુ ક મ ::-

- (૧) આ કામના આરોપી:વિનુભાઈ ઓઘવજીભાઈ ભીસરા રહે.ગુંદાળા, તા.ગઢડા,જી.બોટાદ હાલ રહે.એ.૨૦૧ માટુગફ્લેટ,રઘુવીર સોસાયટી,બામરોલી ચોકડી,સુરત જી.સુરત ને ફોજદારી કાર્યરીતી અધિનીયમની કલમ-૨૫૫(૨)હેઠળ નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ મુજબના ગુન્હામાં તકસીરવાન ઠરાવી ૨(બે) વર્ષની સાદી કેદની સજા ભોગવવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે.
- (૨) વધુમાં આ કામના આરોપીને ફોજદારી કાર્યરીતી અધિનીયમની કલમ-૩૫૭ મુજબ ચેકની રકમ રૂ.૨,૦૦,૦૦૦/-ફરીયાદીને દીન-૩૦ માં વળતર તરીકે ચુકવી આપવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે જો આરોપી આ રકમ નિયત સમયમાં ચુકવામાં નિષ્ફળ જાય તો વધુ ૬ માસની સાદી કેદની સજા ભોગવવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે.
- (૩) આ કામના આરોપીએ ટ્રાયલ દરમ્યાન જો કાચા કામના કેદી તરીકે સજા ભોગવેલ હોય તો સી.આર.પી.સી.ની કલમ-૪૨૮ મુજબ મજરે આપવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે.
- (૪) આ કામના આરોપીના જામીન ખત રદ કરવામાં આવે છે.
- (૫) આ કામના આરોપી તેઓને અગાઉ મુદત આપવા છતા હાજર ના હોય હાલનો ચુકાદો તેઓની ગેરહાજરીમાં જાહેર કરવામાં આવેલ હોય આરોપી ને તેઓને કરવામાં આવેલી સજા ભોગવવા માટે તેઓની સામે નોન બેલેબલ પકડ વોરંટ કાઢવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે. ચુકાદો આજરોજ ખુલ્લી અદાલતમાં વાંચી સંભળાવી મારી સહી કરી જાહેર કર્યો.

તારીખ:-૧૬/૦૩/૨૦૨૬

સ્થળ:-ગઢડા

(હિતેશકુમાર અમરભાઈ મકા)

જ્યુડી.મેજી. ફ.ક.ગઢડા

Judge Code No-GJO1459